

PREZYDENT PODPISAŁ STRATEGIĘ BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO. NOWE ZAGROŻENIA I POWRÓT DO KORZENI [KOMENTARZ]

Prezydent Andrzej Duda zatwierdził właśnie, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, nową Strategię Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Jakie postanowienia zawiera ten nowy dokument, który z dniem podpisania wchodzi w życie, zastępując automatycznie poprzedni, zatwierdzony w roku 2014?

Dokument we wstępie charakteryzuje środowisko międzynarodowe i jego zmiany w ostatnich latach, które doprowadziły do stworzenia nowej strategii bezpieczeństwa narodowego. Jak piszą jego autorzy nastąpiła **dekompozycja porządku międzynarodowego**, która utrudnia Polsce „realizację interesów narodowych i osiągnięcie celów strategicznych”.

Potrzeby i zagrożenia

Wśród problemów wymienia się niepewność i brak poszanowania prawa międzynarodowego, a także wzrost liczby zagrożeń. W szczególności wymienia się tutaj **politykę władz Federacji Rosyjskiej i jej agresje militarne**, którym towarzyszy rozbudowa systemów **antydoświadczalnych i ofensywnego potencjału wojskowego**. Dokument wskazuje na obszary: obwodu kaliningradzkiego i Morza Bałtyckiego, ćwiczenia wojskowe oparte o scenariusze konfliktu z państwami Sojuszu Północnoatlantyckiego, szybkich przerzutów dużych zgrupowań wojsk i użycie broni jądrowej.

Strategia wskazuje też na prowadzone przez Rosję **agresywne działania o charakterze hybrydowym**, obliczone na destabilizację NATO i jego państw sojuszniczych, które niosą ze sobą ryzyko konfliktu, w tym działania dezinformacyjne i cyberataki. Dokument przewiduje, że:

Federacja Rosyjska będzie kontynuowała politykę podważania obecnego ładu międzynarodowego, opartego na prawie międzynarodowym, w celu odbudowy pozycji mocarstwowej i stref wpływów

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP

Ma to prowadzić do osłabienia stanowiska „niektórych członków NATO” przy czym wskazuje się tutaj

na państwa zachodnioeuropejskie. „W ramach Unii Europejskiej pojawiają się rozbieżne koncepcje dalszego jej rozwoju” – wskazuje dokument.

W tej sytuacji Polska ma jak najsilniej pozostawać **osadzona w strukturach NATO i Unii Europejskiej**, a także rozwijać dwustronną współpracę z **najważniejszymi partnerami regionalnymi**. Za zagrożenie uznaje się również w Polsce **konflikty regionalne i wewnętrzne w południowym sąsiedztwie Europy** i presję migracyjną, która pozostaje wyzwaniem dla bezpieczeństwa Europy. Za ważne zjawisko uznano też rywalizację między **USA a Chińską Republiką Ludową i Federacją Rosyjską**. M.in. w jej wyniku zaciera się granica pomiędzy wojną a pokojem, w miejsce której pojawiają się konflikty o różnych stopniach natężenia.

Globalnej niepewności sprzyja też m.in.: podważanie traktatów i porozumień rozbrojeniowych, proliferacja broni masowego rażenia oraz zagrożenie terroryzmem i przestępczością zorganizowaną. Działania poniżej progu wojny, w tym działania o charakterze hybrydowym, w dalszym ciągu będą pozostawać istotnym środkiem polityki, służącym zarówno podmiotom państwowym, jak i pozapaństwowym do osiągnięcia ich celów. Można spodziewać się dalszego rozwoju zdolności do prowadzenia działań w wielu wymiarach, w tym w cyberprzestrzeni i w przestrzeni kosmicznej.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP

Pojawiają się nowe **zagrożenia związane z rozwojem technicznym**: sztuczna inteligencja, bezałogowce i inne platformy zrobotyzowane, broń precyzyjnego rażenia na dalekie odległości w tym rakiety balistyczne i pociski manewrujące. Wzrasta też element użycia **broni jądrowej jako elementu deeskalacji konfliktu**.

Z drugiej strony rozwój takich rozwiązań technicznych jak: łączność szerokopasmowa, technologia kwantowa, nanotechnologia czy sztuczna inteligencja umożliwiają tworzenie nowych możliwości obronnych i rozwojowych.

Interesy w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego obejmują wg nowej strategii:

- Strzeżenie niepodległości, nienaruszalności terytorialnej, suwerenności oraz zapewnienie bezpieczeństwa państwa i obywateli.
- Kształtowanie porządku międzynarodowego, opartego na solidarnej współpracy i poszanowaniu prawa międzynarodowego, dającego gwarancje bezpiecznego rozwoju Polski.
- Umacnianie tożsamości narodowej i strzeżenie dziedzictwa narodowego.
- Zapewnienie warunków do trwałego i zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego oraz ochronę środowiska naturalnego.

Siły Zbrojne

Siły Zbrojne RP mają być w dalszym ciągu wzmacniane, czemu ma towarzyszyć wzrost ich możliwości operacyjnych, w tym zdolności do odstraszenia. Szczególny nacisk ma być położony na **wzrost mobilności i modernizację techniczną**. W związku z tym poziom wydatków na obronę ma już w **2024 roku osiągnąć 2,5 proc. PKB**. Dalszej ewolucji pod obecne potrzeby ma ulegać **struktura**

dowodzenia siłami zbrojnymi, uzupełniane do zakładanych stanów mają też być etaty sprzętowe i stany osobowe wszystkich rodzajów sił zbrojnych. Do nowych potrzeb (wojna asymetryczna, sieciocentryczne pole walki) mają też zostać dostosowane **programy szkolenia**.

Do **działań hybrydowych** mają zostać przygotowywane SZ RP w tym w szczególności Wojska Specjalne, „we wszystkich stanach nadzwyczajnych i stanach gotowości obronnej państwa”. Siły zbrojne mają też być zdolne do „**budowania systemów antydostępowych**” i „**manewrowego charakteru działań**”, przy zdolności do długotrwałego działania poza miejscem stałej dyslokacji. Mają temu towarzyszyć inwestycje w **infrastrukturę i zdolności logistyczne Sił Zbrojnych**.

Dokument wymienia potrzebę zbudowania narodowego zintegrowanego „systemu świadomości sytuacyjnej” opartego na **różnych rodzajach środków rozpoznania, łączności, dowodzenia**, w tym „krajowych systemach obserwacji Ziemi” i działających w środowisku sieciocentrycznym bezzałogowców. Budowana ma być też narodowa zdolność komunikacji satelitarnej, zdolność do obrony powietrznej w tym przeciwrakietowej (chodzi zapewne o kontynuację inwestycji w program obrony powietrznej Wisła, współpracującą z nią Narew, a także zakupy myśliwców Harpia/F-35). W strategii ujęta też została deklaracja budowy zdolności do **precyzyjnego rażenia celów na dalekiej odległości**.

Zwraca też uwagę zapowiedź zwiększenia zdolności do **obrony przeciwpancernej i przeciwlotniczej**. Oba te obszary są dziś w Wojsku Polskim mocno zaniedbane, a ich wzmocnienie jest niezbędne by można było mówić o budowie zdolności do skutecznego działania w klasycznym konflikcie. Jednocześnie szczególne znaczenie dla nich mają projekty realizowane przez krajowy przemysł, takie jak pociski rakietowe Piorun i Pirat, zestawy Poprad, niszczyciel czołgów Ottokar-Brzoza, wreszcie wieża ZSSW-30 zintegrowana z pociskami przeciwpancernymi Spike-LR.

Czytaj też: [Polska ma potencjał do wzmocnienia obrony przeciwpancernej \[OPINIA\]](#)

Obronę przeciwlotniczą ujęto obok obrony powietrznej, co sugeruje prawdopodobnie, że obok infrastruktury krytycznej szczególny nacisk kładziony będzie na wzmocnienie osłony wojsk (także za pomocą systemu Narew).

Uzyskane mają zostać „zdolności operacyjne do prowadzenia pełnego spektrum działań militarnych”. W tym celu mają być rozwijane **wojska obrony cyberprzestrzeni** oraz zbudowane zdolności do prowadzenia działań w **przestrzeni kosmicznej**, jak również do **działań informacyjnych**.

Marynarka Wojenna ma być zdolna do **ochrony interesów morskich** i współdziałania w układzie sojuszniczym i regionalnym. Mają zostać stworzone warunki dla **polskiego przemysłu obronnego** aby - "**niezależnie od formy własności**" mógł realizować długofalowe potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, prowadzić i wdrażać wyniki prac badawczo-rozwojowych. Można to odczytywać jako sygnał dążenia do większego zaangażowania przemysłu prywatnego, który w ostatnich latach często nie był dopuszczany do kluczowych postępowań (jak w wypadku programu Rosomak BMS czy Orlik).

Realizowany ma być też program budowy Wojsk Obrony Terytorialnej, "tworząc warunki do rozbudowy powszechnej gotowości obronnej na całym terytorium kraju." Usprawniony ma też zostać system mobilizacyjny, w tym system szkolenia rezerw osobowych.

© Grzegorz Jakubowski / KPRP

Fot. Grzegorz Jakubowski/KPRP

Zmiany systemowe w państwie

Bezpieczeństwo ma zostać osiągnięte poprzez przeprowadzenie zmian mających na celu **zintegrowanie zarządzania kwestiami bezpieczeństwa** „w tym kierowania obroną państwa oraz budowanie zdolności adaptacyjnych”. Dokument wymienia tutaj m.in. „potrzebę stworzenia ponadresortowego mechanizmu koordynacji zarządzania bezpieczeństwem narodowym poprzez utworzenie komitetu Rady Ministrów, odpowiedzialnego na poziomie strategicznym za rozpatrywanie spraw z zakresu polityk, strategii i programów w obszarze zarządzania bezpieczeństwem narodowym.”

Krajowy system zarządzania kryzysowego ma też zostać **dostosowany do systemu reagowania kryzysowego Sojuszu Północnoatlantyckiego** tak, aby „obejmował również obszar konfliktu polityczno-militarnego i umożliwiał płynne przechodzenie od stanu pokoju do stanu kryzysu i stanu wojny, a także tworzył skuteczne narzędzia do przeciwdziałania i zwalczania zagrożeń, w tym o charakterze hybrydowym.”

Odporność państwa ma zostać podniesiona poprzez „**tworzenie systemu obrony powszechnej, opartego na wysiłku całego narodu**” i poziomu świadomości społecznej na ten temat.

Ma to zostać osiągnięte poprzez wykorzystanie potencjału instytucji państwowych i samorządowych, podmiotów systemu edukacji i szkolnictwa wyższego, społeczności lokalnych, podmiotów gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz obywateli. Upowszechniona ma zostać **obrona cywilna**, która ma zostać redefiniowana i dostosowana do obecnych potrzeb, ma też zyskać zdolność ciągłej **adaptacji do zmieniających się zagrożeń**. Gromadzone i utrzymywane mają być też zasoby niezbędne do ochrony społeczeństwa w czasie kryzysu, istotne znaczenie ma też **ochrona infrastruktury krytycznej**. W strategii mówi się też o „kontynuacji” wzmocnienia

kontrywiadowczego zabezpieczenia organów państwowych i infrastruktury krytycznej. Służby mają być bardziej zdolne do wczesnej identyfikacji zagrożeń. Inwestycje związane z **zagospodarowaniem przestrzennym kraju** mają być realizowane przy uwzględnieniu wymogów obronności i bezpieczeństwa.

Wzmocnienie koordynacji międzyresortowej ma wzmocnić koordynację na rzecz rozwoju zdolności **krajowej bazy przemysłowej i technologicznej w obronności**. Zmiany mają nastąpić też w systemie rezerw strategicznych zgodnie z potrzebami wynikającymi ze „zmian w środowisku bezpieczeństwa”. W ich produkcji ma pomóc rozwój zdolności technicznych i zdolności produkcyjnych. Nie sposób nie skojarzyć tego z nagłymi potrzebami jakie pojawiły się w związku z epidemią koronawirusa. Jeden z punktów strategii pisze wprost, że potrzeby bezpieczeństwa państwa mogą obejmować m.in.: "selektywne uruchamianie działań na rzecz mobilizacji gospodarki i potrzeb Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej", czyli de facto uruchomienie części elementów niezbędnych do mobilizacji w sytuacji kryzysu (niekoniecznie o charakterze militarnym).

Ponadto, zwiększone mają zostać zdolności z zakresu **kryptologii**, wytwarzania urządzeń telekomunikacyjnych wyposażonych w moduły kryptograficzne złożone z produkowanych w Polsce **podzespołów mikroelektronicznych i własnego oprogramowania**.

Współpraca międzynarodowa

Nowa strategia duży nacisk kładzie na **współpracę międzynarodową tak w ramach NATO jak i UE**, wejście do których zmieniło swego czasu polską sytuację w zakresie bezpieczeństwa. Zaleca także prace w ramach ONZ, OBWE ale także poprzez współpracę z równymi państwami w formie bilateralnej. Ta ostatnia powinna zdaniem autorów dokumentu być rozwijana, prowadząc do wzmocnienia pozycji Polski jako istotnego elementu systemu bezpieczeństwa międzynarodowego.

Chodzi tu przede wszystkim o **współpracę ze Stanami Zjednoczonymi** w obszarach: **bezpieczeństwa i obronności** (w tym w formie stałej obecności sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki w Polsce), **technologii, handlu i energetyki**. Współpraca dwu- i wielostronna ma być pogłębiana także w ramach Bukaresztańskiej Dziewiątki, Grupy Wyszehradzkiej, Trójkąta Weimarskiego i innych formatów.

Polska ma działać na rzecz **umacniania państw na wschodzie**. Wymienia się tu w szczególności **Mołdawię, Gruzję i Ukrainę**, które mają być wspierane na drodze do realizacji ich aspiracji europejskich i euroatlantyckich. Polska ma też być nadal zaangażowana w działania stabilizacyjne we wschodnim otoczeniu Polski, w tym w ramach Partnerstwa Wschodniego.

Podkreślana jest potrzeba działań na rzecz **wzmacniania prawa międzynarodowego**, a także **reżimów kontroli zbrojeń, rozbrojenia i nieprolifracji broni masowego rażenia**. Polska ma też uczestniczyć w misjach i operacjach prowadzonych przez organizacje międzynarodowe. Wiele miejsca w dokumencie przeznaczają się też na kwestię rozbudowy **infrastruktury drogowej kolejowej, portowej i lotniskowej (m.in. Centralny Port Komunikacyjny)** w Polsce. Uzyskane w ten sposób zdolności mają nie tylko wzmocnić kraj gospodarczo, ale zwiększyć też jego szanse na **skuteczną obronę z udziałem sojuszników**.

Co dalej?

Nowa Strategia Bezpieczeństwa Narodowego w zwięzły sposób definiuje wyzwania, przed jakimi stoi polski system bezpieczeństwa. Choć dokument jest krótszy niż poprzednia SBN przyjęta w 2014 roku (38 stron wobec 54 stron), to odzwierciedlono w nim wyzwania związane ze **zmianą środowiska bezpieczeństwa po wybuchu wojny na Ukrainie**. W Strategii określa się wprost, że największym

zagrożeniem dla bezpieczeństwa Polski pozostają **działania Federacji Rosyjskiej**, rozbudowującej szerokie spektrum swoich zdolności wojskowych, włącznie z tymi związanymi z bronią jądrową. Oczywiście, poruszono również szereg innych zagrożeń, w tym tych związanych z bezpieczeństwem zdrowotnym czy ekologicznym.

Kluczowe miejsce w nowej SBN zajmują potrzeba budowy **powszechnego systemu obrony**, ale i Siły Zbrojne RP. W odniesieniu do Wojska Polskiego podkreślono konieczność zwiększenia potencjału liczebnego, odbudowy rezerw i zakrojonej na szeroką skalę modernizacji. Obejmującej między innymi obronę powietrzną, w tym przeciwrakietową (będącą priorytetem od czasu poprzedniej SBN), zdolności rozpoznania, nadzoru i wywiadu, potencjał do operacji informacyjnych i w cyberprzestrzeni, Marynarki Wojennej RP, ale też **klasyczne i "twarde" zdolności** takie jak obrona przeciwpancerna oraz przeciwlotnicza. SBN wskazuje więc, że Siły Zbrojne RP muszą być wzmacniane zarówno z uwzględnieniem nowych wyzwań związanych z rozwojem technologicznym, jak i zagrożeń konwencjonalnych.

Wszystko to ma stać się możliwe dzięki **zwiększeniu wydatków na obronę do 2,5 proc. PKB**. Postulat ten zasługuje na uwagę, zwłaszcza w świetle pandemii koronawirusa i pogorszenia sytuacji finansów publicznych. Najwyraźniej jednak wzmocnienie Wojska Polskiego uznano za tak istotne dla bezpieczeństwa kraju, że **nie może ono podlegać kryzysowym cięciom**. Warto też wspomnieć, że podstawy dla modernizacji Sił Zbrojnych ma tworzyć własny przemysł obronny "niezależnie od formy własności", co może sugerować wskazanie dla MON, aby w większym stopniu uwzględniał również potencjał przedsiębiorstw prywatnych. Oczywiście to tylko część zagadnień Strategii, a jej pełne omówienie wymaga dogłębnej analizy, uwzględniającej wszystkie aspekty bezpieczeństwa.